

Kazimierz Ludwik Ostrowski **(24 X 2021 – 9 I 2010)**

Kazimierz Ludwik Ostrowski urodził się 24 października 1921 roku we Lwowie. Tam też w 1939 roku uzyskał świadectwo dojrzałości, a następnie rozpoczął studia w Uniwersytecie Jana Kazimierza, przemianowanym w styczniu 1940 roku we Lwowski Państwowy Instytut Medyczny im. Iwana Franki. Po zajęciu miasta przez wojska niemieckie przeniósł się do centralnej Polski i pracował jako korepetytor w majątku Wola Boglewska w powiecie grójeckim. Po wojnie, w 1948 roku, ukończył studia na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Warszawskiego. W tym samym roku został przyjęty przez profesora Juliusza Zweibauma do pracy w Zakładzie Histologii i Embriologii, z którym był związany przez całe życie zawodowe. Przez kilka lat (od 1949) służył w wojsku, prowadząc laboratorium diagnostyczne w Szpitalu Okręgowym w Warszawie, ale jednocześnie pracował w Zakładzie Histologii. Służbę wojskową opuścił w roku 1955 w randze majora. W roku 1953 uzyskał doktorat, a w 1955 został docentem. Tytuł profesora nadzwyczajnego nadano mu w 1968, a zwyczajnego w 1971. Od roku 1956 do 1992 był kierownikiem Zakładu Histologii i Embriologii, a w latach 1970-1992 również dyrektorem Instytutu Biostruktury AM w Warszawie. Odbił szereg staży zagranicznych, między innymi w Uniwersytecie w Liverpoolu, w University College w Londynie, w Karolinska Institutet w Sztokholmie, w Fibiger Laboratory w Kopenhadze, w Uniwersytecie Stanowym w Buffalo, w Zakładzie Biologii Rozwoju Człowieka w Uniwersytecie w Lyonie. Był także zaproszony przez Royal Society na stanowisko profesora w Cambrige oraz w roku 2007 przez Medical Faculty University of Sassari we Włoszech.

Był doktorem honoris causa Uniwersytetu w Orleanie i Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego. Był wiceprezydentem European Cell Biology Organization, a także członkiem honorowym wielu towarzystw naukowych: Polskiego Towarzystwa Histochemików i Cytochemików, Niemieckiego Towarzystwa Histochemii, Węgierskiego Towarzystwa Anatomów, Europejskiego Towarzystwa Banków Tkanek (EATB) oraz Polskiego Towarzystwa Transplantologii. W roku 1975 został członkiem korespondentem Polskiej Akademii Nauk, a w roku 1989 członkiem rzeczywistym. W roku 1999 został członkiem Polskiej Akademii Umiejętności. Wypromował 15 profesorów nauk medycznych. Zakres jego zainteresowań naukowych był bardzo szeroki. Zajmował się histochemią ilościową, nowymi metodami utrwalania tkanek, liofilizacją, indukcją heterotopową osteogenezy, zwłaszcza pod wpływem nabłonka przejściowego. Po utworzeniu banku tkanek jego problematyka badawcza objęła transplantologię doświadczalną, ocenę reakcji węzłów limfatycznych na przeszczep, a w związku z wprowadzeniem do praktyki banków tkanek sterylizacji radiacyjnej, zajmował się również wpływem promieniowania jonizującego na tkanki zmineralizowane. W tej dziedzinie osiągnął bardzo interesujące wyniki. Przy użyciu techniki EPR wykryto bowiem znacznik napromieniowanej kości, który okazał się defektem w kryształach hydroksyapatytów. Dało to początek serii badań nad losami przeszczepionej kości i nad tzw. „dozymetrem kostnym”. Rozwój badań nad ultrastrukturą komórek i tkanek dał początek interesującym badaniom morfometrycznym. Zastosowanie analizy Furriera i analizy dyskryminacyjnej pozwoliło na obiektywną ocenę nawet dyskretnych zmian w morfologii.

Profesor Kazimierz Ostrowski był autorem i współautorem około 250 publikacji, w tym 130 prac oryginalnych i 12 książek. Opracował również kilka, wielokrotnie wznawianych, podręczników histologii, cytofizjologii i embriologii. Profesor Ostrowski aktywnie uczestniczył w życiu naukowym kraju. Przez kilkanaście lat przewodniczył Komisji Transplantologicznej PAN, która pod jego kierownictwem zorganizowała dwadzieścia dwa posiedzenia naukowe o zasięgu krajowym. Był inicjatorem i organizatorem sieci banków tkanek w Polsce. W 1977 roku zorganizował w Jabłonie pierwsze międzynarodowe sympozjum na temat konserwowania i przeszczepiania tkanek i narządów. W latach 1988-1995 przewodniczył Krajowemu Zespołowi ds. Konserwowania i Przeszczepiania Tkanek i Narządów przy Ministrze Zdrowia. W latach 1992-1995 był jednym z twórców Europejskiego Towarzystwa Banków Tkanek. Był człowiekiem wielu zespołów redakcyjnych czasopism i rad naukowych instytutów. Uzyskał wiele nagród i wyróżnień. W 1995 roku otrzymał nagrodę zespołową ZG PTT Insigne Decorum „Pro transplantationibus fovendis”, a w 2000 – Krzyż Komandorski Orderu Odrodzenia Polski, nadany przez Prezydenta RP.

W życiu prywatnym profesor Ostrowski wierzył w sportowy tryb życia – uprawiał tenis, żeglarstwo śródlądowe i narciarstwo. Według legendy opowiadanej przez studentów, we wczesnym okresie pracy w Zakładzie, wchodząc na wykład, przeskakiwał przez katedrę. Pamiętam również, jak nam (pracownikom Zakładu) opowiadał, że przydział papieru potrzebnego do wydrukowania pierwszego wydania podręcznika *Histologia* uzyskał dzięki poparciu jednego z partnerów tenisowych z kortów Legii.

Aby ukazać, jak pracownicy Zakładu oceniali Kierownika, przytaczam opinie profesora Marka Jakóbisiaka, który przez wiele lat pracował w Zakładzie Histologii, wygłoszoną podczas poświęconej profesorowi Ostrowskiemu sesji, która odbyła się 28 kwietnia 2010 w Centrum Biostruktury Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego:

„Był człowiekiem wielkiego formatu. Wierzył w potęgę i postęp nauki. Piętnował ignorancję i pozoranctwo. Stwarzał atmosferę, która motywowała do pracy. Inspirował do pracy przez dyskusje i pomysły. Szanował i cenił wiedzę współpracowników. Cieszył się razem z nimi z ich osiągnięć. Odgradzał nas, jak mógł, od «uciążliwości» komunizmu i umożliwiał wyjazdy na stypendia”.

Przedstawiając życiorys profesora Kazimierza Ostrowskiego korzystałem z *Pocztu doktorów honoris causa*, napisanego przez dr n. med. Ewę Skrzypek – Fakhour i wydanego przez Warszawski Uniwersytet Medyczny, oraz z dziejów I Wydziału Lekarskiego Akademii Medycznej w Warszawie, opracowanych pod redakcją Marka Krawczyka (2008)

Stanisław Moskalewski